

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Suomussalmen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä uudeksi alueidenkäyttölaki. Pidämme tärkeänä, että Suomen lainsäädäntö kautta linjan turvaa kunnallisen itsehallinnon, mahdollistaa alueiden ominaispiirteisiin perustuvan suunnittelun ja tukee elinvoiman kehittymistä, ottaen huomioon myös puhtaan energian tuotannon.

Suomussalmen kunta katsoo, että lakiluonnosta on muokattava siten, ettei se lisää kuntien kustannuksia ja hallinnollista taakkaa eikä heikennä kaavoitusvallan tosiasiallista toteutumista. Tuulivoima- ja aurinkovoimarakentamisen edistäminen sekä luonnonarvojen huomioon ottaminen ovat mahdollisia kunnallisen kaavoituksen keinoin, ilman kategorisia rajoituksia tai ylhäältä johdettua sääntelyä. Lausuntomme mukaan lakia on muutettava ennen sen etenemistä eduskuntaan.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Maakuntakaavan oikeusvaikutusten heikentäminen ja sen yhteensovittavan roolin poistaminen vaarantaa ylikunnallisten ja valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen. Kainuussa maakuntakaava on keskeinen väline vihreän siirtymän investointien suunnittelussa. Suunnittelujärjestelmän ennustettavuus ja koordinaatio edellyttävät, että maakuntakaavan strateginen asema säilyy.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Lakiluonnoksen ehdotus, jonka mukaan kunta joutuisi korvaamaan maakunta-, yleis- tai asemakaavan suojelumääräyksistä aiheutuvat taloudelliset menetykset, on kunnille kohtuuton. Esitetty korvausvelvollisuus (3000 € tai 4 % puuston markkina-arvosta ylittävä menetys) voi estää luonnonarvoja vaalivien ja luonnon monimuotoisuutta tukevien kaavojen laatimisen. Lisäksi kyseinen sääntely ei ollut mukana kaavojen toteuttamislain uudistuksen valmistelussa, eikä sen vaikutuksia kunnille ole arvioitu asianmukaisesti.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Esitys tuulivoimalan ja asutuksen välisestä vähimmäisetäisyydestä on liian kategorinen ja ristiriidassa kunnallisen itsehallinnon sekä suunnittelujärjestelmän periaatteiden kanssa. Kunnilla tulee säilyä oikeus määrittää sopivat etäisyydet paikallisten olosuhteiden perusteella.

Etäisyysääntely aiheuttaisi merkittäviä haittoja tuulivoimainvestoinneille ja heikentäisi kuntien mahdollisuuksia edistää uusiutuvan energian tuotantoa. Se vähentäisi teknistaloudellisesti soveltuvien tuulivoima-alueiden määrää ja heikentäisi hankkeiden kannattavuutta. Suomussalmen kunnan talousarviossa on yksimielinen linjaus, jonka mukaan kunta tukee aktiivisesti uusiutuvan energian investointihankkeita, kuten tuulivoimatuotantoalueiden kaavoitusta ja sähkönsiirtoverkon vahvistamista. Nykyinen lakiesitys olisi ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa.

Ehdotettu suostumusmenettely maanomistajilta ei ratkaise etäisyysääntelyn ongelmia. Suuri maanomistajamäärä tai hidas eteneminen voivat estää hankkeiden toteutumisen.

Uusi vaatimus, jonka mukaan tuulivoimalarakentaminen ei saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia, on epätarkka. Ilman objektiivisia kriteerejä sääntely lisää epävarmuutta, selvitystaakkaa ja hidastaa suunnittelua. Maisemavaikutukset otetaan jo nykyisin huomioon osana kaavoitusprosessia.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Mahdollisuus laatia suoraan rakennusluvan mahdollistava aurinkovoimaosayleiskaava on kannatettava uudistus. Sen sijaan ehdotus, jonka mukaan aurinkovoimaa ei voisi osoittaa yleiskaavassa "merkittävässä määrin" metsämaalle, on epäselvä ja vaatii täsmennettyjä kriteerejä. Tulkinta siitä, tarkoittaako "merkittävyys" pinta-alaa vai suhteellista osuutta, on jätetty auki.

Rakentamislain 46 §:n 3 momentissa ehdotettu vähintään 10 hehtaarin alaraja aurinkovoimalalle, joka edellyttäisi asemakaavaa, on ongelmallinen. Suomussalmen kunta katsoo Kuntaliiton tavoin, että tällainen kategorinen ja melko matala kaavoituskynnys rajoittaa kohtuuttomasti kuntien harkintavaltaa. Asia tulisi jättää tapauskohtaisen arvioinnin varaan.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

-

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsiksi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Heikkinen Erno
Suomussalmen kunta